МЕМОРАНДУМ *от Семинар на БУЛПРОФОР – София, 08/декември/2009 г. с АКЦЕНТИ от дискус.кръгла маса на тема ГОРСКОТО ПЛАНИРАНЕ В БЪДЕЩИЯ ЗАКОН ЗА ГОРИТЕ*

Присъстващи: представители на лесоустройствените фирми (АГРОЛЕСПРОЕКТ ЕООД, ПРОЛЕС-ИНЖЕНЕРИНГ ООД, КАВЕКО-ИНЖЕНЕРИНГ ООД, СИЛВА-2003 ООД, СД АЙКО-1991 и Сие, НИШАВА КиТ ООД), практикуващи лесовъди и горски предприемачи членове на БУЛПРОФОР, официалните представители на ИАГ *д-р инж. Тони Кръстев – ръководител на експертаната група по ЗГ, инж.Стойчо Бялков – Дир.Дирекция „Горско Стопанство", д-р инж.Ценко Ценов - Нач.Отдел „Недържавни гори" и координатор на експертната група по ЗГ, инж. Илия Ангелов – нач.отдел Лесоустройство и отчет на ГФ,* както и гости – представители на ЛТУ, ИГ, Съюза на лесовъдите в България, НСНСГ „ГОРОВЛАДЕЛЕЦ", Асоциация Общински Гори, РДГ Пазарджик и РДГ Бургас, кръгло 50 души, както и ***доц. Георги Костов – Зам.Министър в МЗХ***.

Съгласно обявения дневен ред, се направиха предвидените изказвания и коментарии, които в резюме са дадени в приложение.

Основни акценти от представянията, изразените позиции и дискусията:

- Горското планиране ще бъде на три нива:

НИВО	*ГОРСКО ПЛАНИРАНЕ - ДГФ/ОГФ/ЧГФ*
Национално	**МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ** **Министерство на земеделието и горите - Ресорен зам.Министър** ***- Национална стратегия за развитие на горския сектор*** ***- Стратегически план за развитие на горския сектор*** **- НАЦИОНАЛНА ГОРСКА ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ**
Регионално	**ИЗПЪЛНИТЕЛНА АГЕНЦИЯ ПО ГОРИТЕ** **Изп.Директор на ИАГ - Министър на ЗГ /областни съвети по РР** ***Рамкови горски планове за развитие на горските ресурси*** (на областен принцип или за други по-големи/малки райони)
Местно	**ДЪРЖАВНИ ГОРСКИ ПРЕДПРИЯТИЯ (6-10 бр) и ок.120 клонове - ГОРСКИ / ЛОВНИ СТОПАНСТВА (ГС контр.Е-ца)** **Утвърждава - Изп.Директор на ИАГ** ***- Горска инвентаризация и картна основа*** ***- Горско/Ловно Стопански планове* (над 50 ха – задължит.) *и програми* (под 50 ха – не задължителни)** ***- Годишни стопански планове* (не задължителни)***

- Нашите опасения (на част от работната група по ЗГ и на гилдията) са, че по начина по който засега са разписани текстовете в проекта, *ще бъде възможно разделно да се възлагат и осъществяват дейностите 1) инвентаризация и изработка на картна основа и 2) 10-годишното горско планиране*, а не както е нормалната практика.... този единен /неразривно свързан процес да върви успоредно! Освен по професионален признак, още и по чисто прагматичен, този подход е несъстоятелен: **Инж.Антоний Стефанов** – председател на Булпрофор , У-л на „Пролес-инженеринг"ООД и член на експертната група по Закона за горите

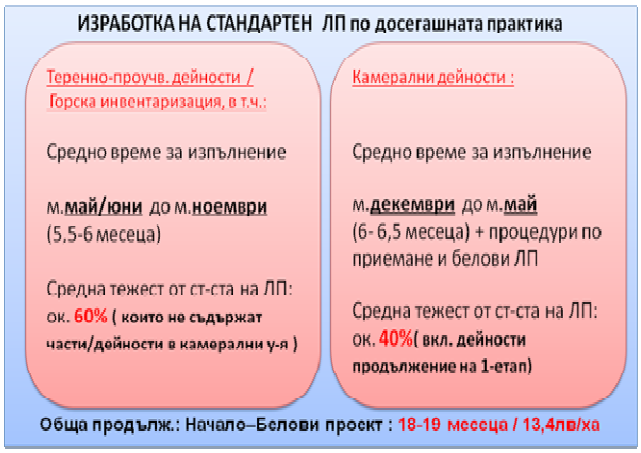

- Трябва да се свикне с мнението на другите, съвсем нормално е че има други мнения, и ние трябва по възможност да ги съчетаем и вземем под внимание. Не можем и не трябва да бъдем толкова консервативни и затворени в нашата си черупка.
- Разделянето на ГС планиране на 2 фази -Инвентаризация и Планиране е съвсем условно и е явно, че няма да се допусне за едни и същи дейности/операции да се дублират и да имаме неефективно /двойно/ възлагане, плащане по два пъти, удължаване на сроковете и т.н. Това не е в ничий интерес.
- Инертно се подхожда към този в-с /горското планиране/ от лесовъдите долу. В ДГС не мислят и не разсъждават в тази посока. Те са отвикнали да мислят многопластово, че може да им се наложи някой ден сами да взимат конкретни решения за съдбата на всяко насаждение. Трябва ли да ги изнасилваме отведнъж, когато те не са готови и нямат необходимия навик, смелост, а и желание... Ние със закона не трябва да подхождаме революционно, или поне не в много посоки едновременно .... Тази апатия по места е много опасна, и ние апелираме именно към частните структури да дават състоятелни добри идеи, които да се въвеждат в практиката. Стига да са работещи. Няма да има спирачки за инициативните. Дори да се сблъсквате със съпротива отдолу.

Доц. Д-р Георги Костов – Зам.Министър на ЗХ

- Не е описано още едно ниво на планирането и това трябва да бъдат 1.областните стратегии за развитие и 2.общинските планове за ГС развитие. Сега предвидения на областно ниво Рамков план за развитие може да обхваща до 3-4 сегашни области, което е голямо неудобство!

(**Доц.Иван Палигоров** –представител на СЛБ и декан на Ф-т по Стоп.у-е в ЛТУ, член на експ.група по ЗГ)

- В основата на горското планиране стои идеята да се постигне устойчивост в развитието на горските екосистеми. Ползуванията от горите са функция на планираните мероприятия, а не аргумент за тях. Т.е. планираните лесовъдски мероприятия са за постигане на определени качествени показатели на гората и добивите са функция на планираното мероприятие, а не цел.
- *В горите, независимо от собствеността и големината на имотите се предвиждат дейности само на база на предварително изработен и приет по установения ред Лес.Проект* (впрочем ние сме за това да остане наименованието проект, а не план).
- Закона да каже какво е то ГСЕдиница, как / на каква база се формира тя и как се планира....

инж. Т.Томанов – Изп.Директор на Асоциация Общинските гори

- Липсват сериозни аргументи в неофициалните засега намерения да се отнемат досегашните функции на „Агролеспроект"ЕООД, който влиза и в забранителния списък за приватизация!
- Понастоящем и държавната, и частните фирми изработват проекти, които се явяват като необходимия и научнообоснован документ за управление на горските територии в България. В ЛП се съдържа всичко необходимо като основна и допълнителна информация за управление на горите и за осъществяване на стопанската дейност в тях, което безспорно е една създадена положителна практика. Като резултат от това е и доброто общо състояние на нашите гори – факт е постоянното подобряване на най-съществените показатели на горите, в т.ч. общият им запас, общия годишен прираст, бонитета и пълнотата и т.н...
- *Необходима е голяма компетентност, висок професионализъм за лицата, които извършват горското планиране. Затова не може да се приеме, желанието на някои хора – всеки един на място да започне да проектира. Това е неприемливо и от гледна точка на факта, че не може едни и същи лица хем да си планират, хем да извършват мероприятия*. Доц. Г.Костов добре каза, и всички го чуха, че *контрола е най добре да се прави от трета независима инстанция. А кои са другите две - едната е планиращият орган (проектанта), втората реализира планът (управляващия - ДГС).* Така са сложени нещата в цивилизованите страни ....
- Много неправилен е подхода при писането на новия ЗГ, да се отрича всичко постигнато , т.е. всичко да започва отначало, каквито признаци се виждат от първите „наброзки"..... *Ние не приемаме двуфазното планиране, отделяне/разграничаване на инвентаризацията и проектирането, които са си части от единния процес на т.нар. горско планиране. Спрямо горското планиране (нашето лесосутройство) в бъдещия ЗГ трябва да се приложи не революционен а еволюционен подход. Спазвайки принципа на приемственост, ЛП могат да бъдат непрекъснато усъвършенствани.*
- Новият ЗГ трябва да осигури възможността за многофункционално управление на горите, т.е трябва да се предвиди инвентаризация и на нематериалните ресурси на гората, и на тази основа да се премине към тяхното целево управление.

Проф. Богдан Богданов – с обобщено становище на катедра „Лесоустройство" в ЛТУ

- Необходима е радикална промяна, на база нова инструкция за инвентаризация и оценка на горите на база европейските добри практики и национален опит.
- Да се създаде работещ механизъм за държавен контрол на таксацията и ЛУП да не може да служи за користни местни интереси.
- *Националната инвентаризация не може и не трябва да се разглежда като алтернатива на лесоустройството , което съдържа в себе си най-подробна инвентаризация.*
- *Горското проектиране да си остане приоритет и да се извършва от проектанти.*

проф. Хр.Цаков - р-л Секция „Г.Ресурси" на ИГ към БАН

- Двустепенното /разделно горско планиране е несъстоятелно и то няма да се случи и поради още едно основание, а именно: *засега винаги са били неуспешни опитите една фирма да довършва нещо започнато от друга фирма*. Това винаги е налагало определени неща, а дори и изцяло, да се вършат повторно! Значи това няма да се случи по простата причина, че няма кой да възложи на двама различни изпълнители една работа /един резултат/ и за него да плаща 2 пъти по-скъпо, за 2 пъти повече време, и то да е по-неточно. Има въпроси, като софтуерните продукти, формàта на данни /различно технологично ниво и порядък/ могат да са различни, информ.носители – хартиен/цифров и т.н... не позволяват – един да прави инвентаризацията, а друг 10-годишния план. *Един субект трябва да отговаря за целия процес с всичките му съставни части, противното няма как да стане*.

Инж.Румен Райков – Управител на „Агролеспроект" ЕООД

- Водещ принцип на ГС дейности са целите на собственика които той си поставя, и когато той възложи изработката на ЛП, той фактически иска лесоустроителят да преведе това на лесовъдски език, и да му го заложи в 10-годишния стопански план. *Лесоустроителят фактически е длъжен да даде съвет как целите на собственика могат и трябва да се постигнат по начин който осигурява устойчиво дълготрайно и рентабилно развитие на горската собственост на съответния възложител. Негова е професионалната и морална отговорност*.
- Относно дискусията за разделяне на ЛП знам, че *друга е била идеята – точно професионалистите, които правят една добра инвентаризацията, една добра картна основа и т.н. да си дадат и предвижданията за устойчивия размер на ползването за 10-летието, да направят съответните разчети*. Едва после идва планирането на конкретни дейности, като какъв вид сеч и с каква интензивност – това сами да си го предвиждат стопанисващите, като избират съобразно конюнктурата насажденията в които е допустимо да се сече, и има показани от лесоустроителя такива сортименти. *Значи децентрализирано от местните хора могат да се правят годишните планирания на сечите и интензивността им, а не изобщо планирането, което безспорно си е строго и високо професионална дейност*. Иначе рискуваме да изпаднем в другата крайност и органите на МОСВ и особено в ДГС да станат разногледи от постоянни екологични оценки на мероприятията, както вече се каза! Ние не искаме такова нещо. Горските кооперации например са заинтересувани да имат един добър стопански план за 10 години, на базата на една супер точна инвентаризация, който максимално е отразил вижданията на собствениците, а мероприятията са определени съвместно от лесоустроителя и специалистите лесовъди на кооперациите. Те нямат интерес всяка година да се изпада в нескончаеми процедури по одобряване от различни инстанции на годишната им програма...

Доц.д-р Мартин Борисов, ЛТУ, представител на НСНСГ „ГОРОВЛАДЕЛЕЦ", член на експертната група по ЗГ

- *Не трябва да се записва, или дори загатва в ЗГ, че лесоустройството е двуфазно*.
- Остава открит въпроса за лесовъдския контрол, вкл. и в лесоустройството. Трябват много аргументи, ако се иска закриване на Агролеспроект. Каква ще е съдбата напр. на Базата данни? Истина е че освен с базата данни, той може най-авторитетно да бъде органът на държавен контрол, възлагане и приемане на проектите! **Проф.Дсн Иван Михов** ЛТУ

- Промените са необходими, защото *точността на таксацията е паднала изключително много*: .... допускат се скрити запаси, което е предпоставка за различни нерегламентирани практики, в т.ч. корупционни схеми с продажби на количества под масата... За съжаление в основата на такива неща много често се оказва неточната инвентаризация, а това е въпрос на организация на лесоустройството. *Сегашните 10% точност на лесоустройство са вече архаични! При 10% печалба на едно ГС предприятие, как ще си изработи ръководителят бизнес планирането*. Не може някой да дойде от София, пък било то и лесоустроител, доцент /доктор и т.н./ и да ти каже че 13% трябва да ползуваш. Това трябва да каже някой от самия екип който управлява...Сега всяко лесоустройство, образно „замита" следите от предишната дейност на стопанствата и също от предходното лесоустройство. *В тази връзка трябва най-накрая да се приемат твърди граници на подотделите (веднъж за винаги!)*. **Ст.н.с д-р Груд Попов** от ИГ

- Различните субекти (ГСЕ) по свое усмотрение възлагат/не възлагат/ ЛП, или го правят когато им скимне... Това нарушава ритъма на работа, дублира процедурите (1-во и 2-ро Лесоустр.съвещание, ТИЗ (възлагане и приемане) - за проекти на общините, ЕТИСи при ИАГ и т.н.) Държавата като цяло няма интерес всичко това така дълго да се точи и да се правят излишни разходи за процедури, които иначе могат да се проведат наведнъж. Не е и лесовъдски

издържано. *Нали устойчивият размер на ползуването трябва да се изчислява и на база на цялата ГСЕ, а не за всеки отделен собственик... губи се лесовъдската основа*. Трябва да се измисли и приложи, без да е авторитарно, а по примера на Закона на Чехия например – Държавата обявявайки ГСЕ за която ще се извърши инвентаризация, всички собственици да се поканят и да са длъжни, вкл. за всички нива (за плановете и за програмите) да се включат в процеса. Нека да облекчим общинските структури, защото те са едни много тромави единици (те искат да имат ЛП, но имат и много други грижи, за да се занимават точно когато ние сме на ход с организиране на отделни процедури напр., т.е. трябва Държавата да ги подпомогне (това е за закона!) като каже, че за ДГФ и ОГФ процедурата по ЗОП е една, като проектите си ги плащат съответните субекти. За да няма излишни процедури и бюрокрация, за да осигури държавата правилното и еднакво отговорно стопанисване на всички гори. Вкл. и на частните под 50 ха. Нали според Конституцията всички гори са национално богатство.

- Абсурдно е проектирането да са прави от ДГС, защото е необходимо всяка промяна или ново мероприятие да се съгласува с МОСВ/РИОСВ, независимо дали попада в Нац.мрежа по Натура-2000. Еколог.оценка ще е задължителна за всяко насаждение и по цените днес ще струва 260 лева. (Например за 5000 задействани с различни мероприятия насаждения, което е една средно-статистическа даденост, ДГС трябва да плати излишните 1.300.000= лева, което е средно 4 пъти по-висока цена от цената на един средностатистич. ЛП !!!) По-малка ще е сумата, ако се прави на годишна основа, но пак трябва да се представят картен материал и записки и пак да се плаща.
- Кой ще възлага инвентаризацията: Държавното Предприятие което е упълномощено от Държавата, или клонът – ДГС/ДЛС, или ИАГ? Защото това са обременителни сделки и съдържат в себе си Данък Добавена Стойност. Сега ДГС могат да си го възстановяват, но Ако възлагането се прави от ИАГ, този данък ще трябва ИАГ да си го плаща от собствения бюджет. А това си е все пак цифра. Предлагаме цялостното лесосутройство (и инвентаризация, и планиране) да се възлагат както досега ДГС, които са специално по Закона упълномощени от ИАГ. ИАГ им възстановява разхода за инвентаризация и картна основа, съгласно възприетата тарифа! Така няма да има изтичане на средства, а и ИАГ пак ще си плаща... само това, което е държавна функция.

Инж.Георги Налбантов, У-л на Пролес-Инженеринг ООД

- Лесоустройството е професия, която се прави от най-добрите лесовъди, защото изисква комплексност. Трябва да си натрупал многостранен опит в различните области. Проектантите решават важни въпроси, независимо в кой район на България се поставят. *Те имат рутината на опита от подобни въпроси в различните части на страната. Затова трябва да се цени техния опит и възможности, а не да се подлага на съмнение, риск и да се пилее! Не може всеки да проектира, защото има критерии които да се спазват. Има и други неща. Недопустимо е всеки да ходи и да си казва личното мнение... Има практика в Европа, че заинтерес.лице не може само да определя какво да прави.* От подобна лоша практика, много страни вече са се отказали, и ние трябва и това да отчетем... Ние сме доказали че лесно рушим постигнатото със съмнителни аргументи, но после много трудно го възстановяваме, вкл. в горския сектор.
- ...контрола върху лесоустройствената дейност е задължителен и трябва да остане основно задължение на ИАГ (може би Агролеспроект е най-добре да поеме тази функция). Защото все пак сме в България, и лошото качество и бракът са често срещано явление.

Доц.д-р Милко Милев, Декан на Факултета по Горско стопанство на ЛТУ

- .... Вътрешния контрол е порочна практика..... Като сме тръгнали по нов път, нека да мислим по нов начин за Агролеспроект, който в условията на свободна конкуренция, се явява като монополист.... Нека по нов начин да си изградим двора: би било най-добре в бъдеще Агролеспроект да упражнява контролни функции за лесоутройството, по отношение на останалите фирми, да прави ревизията по изпълнение на ЛП, националната база данни, ГеоСистеми и т.н. **Инж. Румен Петрин** – ИГ

- Ако не се прави планирането от проектанти ще изпаднем в невъзможност да се справим с морето от процедурни пречки.... Не всеки може и трябва да проектира, Проектанта се съобразява с десетки неща – Натура-2000, Вододайни Зони, Семенни Бази, други защитни гори и режими и т.н. Ние долу ще се побъркаме какво как да правим, това не е работа за нас... Ако си казал къде може да се сече, какви приблизително качествени сортименти се очакват, както и устойчивия р-р на ползването по видове сортименти, останалото е лесно.
Инж.Стоян Поптомов – представител на РДГ гр.Пазарджик, зам.д-р ДГС Селище

- Досегашната ни дейност свързана с проектирането – сечи, залесяване, пожари, лов и т.н. са освен строго професионални, още са и техническа дейност. Те в голяма степен са предмет на технологично развитие, софтуери и т.н. Това са неща които ние проектантите до болка и в детайли сме свикнали и ежедневно правим (и на терена и в канцеларията). Един ЛУП при сегашната компютъризация може да бъде многовариантен /за дейностите/ – може да се даде основа за различни икономически решения на стопанските ръководители. Нека на тази база те да започнат да си вършат работата по-добре. Ако ние сме им дали допустимия размер на ползването и няколко варианта за конкретни решения съобразно допуските (Спец.Функции и др.ограничения) – нека те да конкретизират сами и да си правят годишните разчети /планове. Планиране в натури и финанси е на годишна база. Иначе се рискува този високо технологичен процес да започне да се прави по първобитен начин. Кой има такъв интерес? Двойно повече средства и време кой е готов да плаща?
- Вярно е че долу по места има не малко компетентни лесовъди и често те са и по-добри от лесосутроителите в някои области. Но и нашите проектанти са кадърни и достатъчно добре си правят проектирането. Те не са чак толкова много в България, и имат опита от много ДГС /райони с аналогични условия и проблеми/, така че глупаво е някой да не иска да се съобразява с това... Те и да искат не могат да допуснат някакви фатални грешки. Освен това *накрая на инвентаризацията, ръководителя на проекта уточнява с водещите лесовъди в стопанствата, мероприятията насаждение по насаждение съобразно актуалната информация за всяко от тях. Правят се проверки и т.н... Значи ние в голяма степен и сега работим съвместно и проектите ни са плод на един съвместен труд*.....
Инж. Павел Панов , Р-л на проекти в Пролес-инженеринг ООД

Най-синтезирано, основните предложения на дискусионния форум от лесовъди – лесоустроители, експерти и преподаватели могат да се обобщят в следните

ПРЕПОРЪКИ :

1. Да се въведе инструментариум за повишаване качеството на горската инвентаризация. Точността на таксацията е водещ елемент и за планирането. Това ще намали недоверието към професионалните таксатори и като проектанти на терена.

2. В горите, независимо от собствеността и големината на имотите се предвиждат и провеждат дейности само на база на предварително изработен и приет по установения ред 10 годишен ГорскоСтопански УСТРОЙСТВЕН План/Проект и Програма.

3. Да се осигури едновременност на неразривно свързаните процеси на инвентаризация, проектиране и картиране. Т.е. проектирането да бъде неразделна част от горската инвентаризация и да се възлага еднократно, за което аргументите са неоспорими. В същия контекст да се разглежда и ловоустройственото планиране, което е елемент на горското.

4. Инвентаризацията и проектирането трябва да се прави от най-компетентни професионалисти – проектанти, които работят в необвързана институция/фирма. Те трябва да задълбочат и усъвършенстват сегашната практика на съвместна работа със собсвеника, в т.ч. със стопанисващите органи от ДГС/ДЛС в посока на планиране ползуванията на ресурси, в т.ч. на дървесина, на качествените/стандарти на материалите и т.н., но задължително да се запази извън/над-ведомствения характер на проектирането.

5. За да осигури необходимото и правилно стопанисване на всички гори (От Конституцията те са издигнати в ранг на национално богатство), Държавата в лицето на ИАГ организира и провежда единния процес на инвентаризация и планиране по утвърдени ГС (контролни) Единици. ДГС/ДЛС са оторизирани да възлагат с обща процедура за цялата ГСЕ съвкупната дейност, като ИАГ заплаща инвентаризацията и картната основа за цялата територия, а всеки конкретен собственик или упълномощено ю.л, управител на съответните суб-ГСЕ (по собствености), заявява и заплаща изработката на конкретния за него ГС план.

6. Собствениците на маломерни горски имоти с площ до 50 ха получават своите програми безплатно, като предварително имат възможност да заявят своите допустими цели на стопанисване, но се задължават след това да изпълняват предвижданите в програмата мероприятия. По изразено тяхно желание, те могат в рамките на общото за ГСЕ устройство /инвентаризация и планиране/ да заявят и да изискат самостоятелно планиране, което сами да заплатят. Тази мярка може да се въведе и като елемент на подпомагане за тези собственици.

7. Да се осигури надведомствен / независим контрол на дейностите по ГС устройство (на комплекса от дейности) от трети независим източник – лицензиран одитор (лесовъдски/лесоустройствен надзор), разходите за което се предвиждат в самата стойност на проекта и договорите за възлагане.

8. За нашата горскостопанска практика не е удачно да се разкриват нови нива на планиране, (общински и областни) особено след въвеждането на т.нар. рамково планиране, което има своите основания и аналози в европейската практика.

9. Да се използува максимално капацитета на висококвалифицираните специалисти – проектанти, които да могат да инициират, участват и въвеждат с плановете/проектите или самостоятелно, различни разработки и/или иновации в областта на ГС управление, съгласувано със собственика.

Записа: Инж.Антоний Стефанов
Председател на БУЛПРОФОР

ПРИЛОЖЕНИЕ: РЕЗЮМЕ ОТ ПЪЛНИТЕ ИЗКАЗВАНИЯ НА ПРИСЪСТВАЩИТЕ